

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE

Spálená 2, 112 16 Praha 2

tel.: 221 931 111, fax: 224 947 049, e-mail: podatelna@msoud.pha.justice.cz, IDDS: snkabbbm

ROZHODNUTÍ

Městský soud v Praze, jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále také „InfZ“), rozhodl o žádosti žadatele:

Mgr. et Mgr. Jakub Michálek, Bořivojova 108, 130 00 Praha 3 (dále jen „žadatel“)

o poskytnutí informace podle tohoto zákona

takto:

Žádost žadatele o sdělení informace, kdo je skutečným majitelem společnosti AGROFERT, a.s., IČ 26185610, se podle § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s §§ 118 c, 118 g zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů, odmítá.

Odůvodnění:

Městskému soudu v Praze byla dne 10. 7. 2020 doručena žádost, ve které se žadatel domáhá sdělení informace, kdo je skutečným majitelem společnosti AGROFERT, a.s., se sídlem Pyšelská 2327/2, Chodov, 149 00 Praha 4, IČ 26185610.

Městský soud v Praze, jako správní orgán prvního stupně, dne 3. 8. 2020 rozhodl o odmítnutí předmětné žádosti. Žadatel podal dne 20. 8. 2020 proti rozhodnutí orgánu prvního stupně odvolání, orgán prvního stupně předložil žadatelovo odvolání spolu se spisovým materiálem sp. zn. Si 2185/2020 a svým vyjádřením nadřízenému orgánu. Nadřízený orgán napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze č. j. Si 2185/2020-9 ze dne 3. 8. 2020 přezkoumal a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné a věc vrátil k novému projednání. V této souvislosti se povinný subjekt žadatelovou žádostí opětovně zabýval, prostudoval spisový materiál a dospěl k následujícím závěrům.

V daném případě žadatel svoji žádost výslovně podřadil režimu InfZ. Povinný subjekt se proto primárně zabýval otázkou, zda v rámci InfZ lze požadovanou informaci poskytnout.

Právo na informace patří podle Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku ČR, mezi základní práva. Podle ust. čl. 17 odst. 1 až 5 Listiny svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny, každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem obrazem nebo jiným způsobem. Právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnosti státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti. Státní orgány, soudy nevyjímaje, jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.

Výkladovým pravidlem pro zákonem stanovená omezení základních práv a svobod platí dle ust. čl. 4 odst. 4 Listiny, že při používání ustanovení o mezích základních práv a svobody musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Ústavní soud v této souvislosti mnohokrát judikoval, že rozsah omezení základních práv a svobod je třeba z těchto důvodů vykládat restriktivně. Shodně je pojednáno v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech.

Právním předpisem, kterým je v České republice realizováno právo na svobodný přístup k informacím, je zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „InfZ“), ve znění pozdějších předpisů. Postup při vyřizování písemných žádostí o poskytnutí informace je upraven v ust. § 14 a §15 InfZ. Primární povinností povinného subjektu je s ohledem na ust. § 14 odst. 5 písm. d) tohoto zákona poskytnutí informace v souladu se žádostí. Podle ust. § 2 odst. 1 InfZ, který upravuje pravidla pro poskytování informací a podmínky práva svobodného přístupu k těmto informacím, jsou povinné subjekty povinny poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti. Důvody pro odmítnutí žádosti o poskytnutí informací jsou pak zakotveny v § 7-11 InfZ.

Ust. § 15 odst. 1 InfZ pokud povinný subjekt žádosti, byť i jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, popřípadě o odmítnutí části žádosti (dále jen "rozhodnutí o odmítnutí žádosti"), s výjimkou případů, kdy se žádost odloží. Tato povinnost i další podrobnosti postupu povinných subjektů je zahrnuta v Instrukci Ministerstva spravedlnosti České republiky ze dne 24. 7. 2009 č.j. 13/2008- SOSV-SP, kterou se provádějí některá ustanovení uvedeného zákona.

Zákon o svobodném přístupu k informacím neupravuje případy, kdy žadatel požaduje zpřístupnění informací z neveřejného rejstříku, přístup k těmto informacím komplexně je upraven v zákoně č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů. Správní orgán proto následně vycházel ze soudní judikatury, která dovodila, že specifický důvod pro odmítnutí žádosti může vyplývat i ze zvláštních předpisů (zákonů), a to na základě prostého pravidla speciality. Takovému náhledu ostatně odpovídá i aktuální rozhodovací praxe správních soudů. Odkázat lze v této souvislosti např. na rozsudek NSS č. j. 1 As 28/2010-86 (2128/2010 Sb.NSS), v němž soud výslovně uvedl: „*V zásadě je možné, aby zvláštní zákon stanovil speciální důvod pro odmítnutí žádosti o poskytnutí informace dle SvInf. Výtět důvodů pro odmítnutí žádosti uvedený v SvInf proto není vyčerpávající, ale je možné, že bude rozšířen jiným zvláštním zákonem.*“

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, zřizuje evidenci skutečných majitelů. Evidence údajů o skutečných majitelích je informačním systémem veřejné správy, do kterého se zapisují zákonem vymezené údaje o skutečných majitelích. Evidenci skutečných majitelů komplexně upravuje § 118b a násl. zák. č. 304/2013 Sb. Je třeba zdůraznit, že evidence není veřejným rejstříkem ve smyslu zákona č. 304/2013 Sb. a poskytování údajů z této evidence je regulováno, to mimo jiné znamená, že se na ni neuplatní režim známý pro veřejné rejstříky, neplatí pro ni režim tzv. materiální publicity (§ 118c „*evidence skutečných majitelů není veřejným rejstříkem*“ ve spojení s § 118g téhož zákona „*údaje o skutečném majiteli se neposkytují spolu s opisem zápisu z veřejného rejstříku podle § 3 až 5 ani se neuveřejňují*“). Podle § 118g odst. 3 uvedeného zákona: „*Ministerstvo spravedlnosti umožní dálkový přístup k údajům o skutečném majiteli a) soudu pro účely soudního řízení; b) orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení a státnímu zastupitelství také pro účely výkonu jiné než trestní působnosti; c) správci daně, poplatku nebo jiného obdobného peněžitého plnění pro účely výkonu jejich správy; d) zpravodajské službě pro účely plnění úkolů podle zákona, který upravuje činnost zpravodajských služeb; e) Finančnímu analytickému úřadu, České národní bance a dalším orgánům při výkonu činností podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákona o provádění mezinárodních sankcí a za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu; f)*

České národní bance při výkonu dohledu nad osobami působícími na finančním trhu a při výkonu činností podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu; g) Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Ministerstvu vnitra nebo zpravodajské službě pro účely bezpečnostního řízení podle zákona, který upravuje ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost; h) Nejvyššímu kontrolnímu úřadu pro účely výkonu jeho působnosti podle jiného právního předpisu; i) povinné osobě podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta; j) poskytovateli veřejné finanční podpory podle zákona o finanční kontrole¹⁷); k) řídicímu orgánu, zprostředkujícímu subjektu, certifikačnímu orgánu a auditnímu orgánu pro účely výkonu jejich působnosti podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013¹⁸); l) platební agentuře a certifikačnímu subjektu pro účely výkonu jejich působnosti podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013¹⁹); m) tomu, o němž tak stanoví jiný zákon.“ Tyto orgány a osoby mohou získat kompletní výpis z evidence skutečných majitelů na základě tzv. dálkového přístupu. Podle § 118g odst. 2 citovaného zákona „může výpis údajů z evidence skutečných majitelů získat zapsaná osoba. Výpis údajů z evidence skutečných majitelů může v rozsahu údajů o jméně, státu bydliště, roce a měsíci narození skutečného majitele a údajů podle § 118f písm. c) a d) obdržet ten, kdo prokáže zájem v souvislosti s předcházením trestným činům legalizace výnosů z trestné činnosti, legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti a jejich zdrojovým trestným činům a trestným činům financování terorismu a podpora a propagace terorismu. Na výpis z evidence skutečných majitelů se § 3 a 4 použijí obdobně.“

Zákon č. 304/2013 Sb. tedy taxativně vymezuje okruh osob, jimž mají být informace z evidence skutečných majitelů poskytnuty, resp. k nim mají přístup. Z žádosti o poskytnutí o informace v předmětné věci se ovšem nepodává, že by takovou osobou byl právě žadatel. Zákonný důvod, pro který by žadateli měla být informace poskytnuta, správní orgán I. stupně neshledal.

Konkrétní důvody, proč je informace požadována, v žádosti ze dne 10. července 2020 uvedeny nejsou, žadatel se poskytnutí informace domáhá v důsledku jím tvrzeného přímého účinku Směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu (dále jako „Směrnice“), s ohledem na marné uplynutí stanovené lhůty pro její provedení do vnitrostátního práva. Na podporu tohoto tvrzení žadatel odkazuje na rozsudek Evropského soudního dvora C 41/74 ze dne 4. 12. 1974 ve věci Van Duyn. Žadatel se dále odkazuje na čl. 30 odst. 1 Směrnice: „Členské státy zajistí, aby společnosti a jiné právnické osoby zapsané v rejstříku na jejich území měly povinnost získat a mít adekvátní, přesné a aktuální informace o svém skutečném majiteli, včetně podrobností o účasti skutečného majitele. Členské státy zajistí, aby porušení tohoto článku podléhalo účinným, přiměřeným a odrazujícím opatřením nebo sankcím.“; a dále na článek 30 odst. 5 písm. c): „Členské státy zajistí, aby informace o skutečných majitelích byly vždy k dispozici jakékoli osobě z široké veřejnosti. Osoby uvedené v písmeni c) musí mít povolený přístup alespoň k informacím o jméně, měsíci a roce narození, zemi bydliště a státní příslušnosti skutečného majitele a i o povaze a rozsahu účasti skutečného majitele.“

Při úvaze o přímém účinku Směrnice správní orgán I. stupně hodnotil úpravu provedenou Směrnicí komplexně ve všech souvislostech, tj. jako celý systém upravující zásadní obrysy přístupu veřejnosti k informacím o skutečných majitelích. Vycházel mj. z čl. 30 odst. 9 písm. g) Směrnice, který uvádí, že „za výjimečných okolností stanovených vnitrostátním právem mohou členské státy v případě, že by přístup uvedený v odst. 5 prvním pododstavci písm. b) a c) vystavil skutečného majitele nepřiměřenému riziku, riziku podvodu, únosu, vydírání, obtěžování, násilí nebo zastrasování nebo pokud je skutečným majitelem nezletilá nebo jinak právně nezpůsobilá osoba, stanovit na základě individuálního posouzení případu výjimku z takového přístupu ke všem nebo některým informacím o skutečném majiteli. Členské státy zajistí, aby byly tyto výjimky uděleny na základě podrobného hodnocení výjimečné povahy daných okolností. Právo na správní přezkum rozhodnutí o výjimce a na účinnou soudní ochranu je zaručeno. Členský stát, který udělil výjimky, zveřejní roční statistické údaje o počtu udělených výjimek a uvedených důvodech a předloží tyto údaje Komisi.“

Žadatel se dovolává toho, že tato nová úprava měla dopadat na jeho žádost podanou v červenci 2020 z titulu přímého účinku Směrnice, tedy že mají ustanovení této směrnice upravující přístup

veřejnosti k informacím o skutečných majitelích závazně působit v českém právu i přesto, že nebyla včas přijata příslušná implementační úprava. K tomu je třeba připomenout, že konkrétní ustanovení směrnice může mít přímý účinek pouze za kumulativního splnění několika základních podmínek (viz rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 4. 12. 1974, ve věci 41/74, *Yvonne van Duyn proti Home Office*, bod 12): musí marně uplynout lhůta stanovená k provedení směrnice; musí jít o jasné a přesné pravidlo, které lze aplikovat bez dalšího; a dotyčné pravidlo musí být úplné a bezpodmínečné. Jakkoliv lze souhlasit s žadatelem v ohledu uplynutí transpoziční lhůty, stanovené k 10. 1. 2020, ve vztahu k obecnému přístupu k informacím o skutečných majitelích není splněna poslední z výše uvedených podmínek, totiž podmínka bezpodmínečnosti. Splnění této podmínky mimo jiné znamená, že dané pravidlo nepodléhá ve větším rozsahu uvážení národního orgánu a nelze se od něj odchýlit ani nenabízí volbu mezi předvídanými alternativami (viz rozsudek Evropského soudního dvora ze dne 19. 11. 1991, ve spojených věcech C-6/90 a C-9/90, *Andrea Francovich a Danila Bonifaci a další proti Italské republice*, bod 11). Takový stav však v daném případě nenastal, neboť právo na informace o skutečných majitelích je výrazně omezeno pravomocí národního orgánu udělit výjimku z přístupu k nim. Žadatelovo tvrzení, že informace musí být vždy k dispozici jakékoliv osobě z široké veřejnosti, vychází z prosté citace čl. 30 odst. 5 písm. c) Směrnice, aniž by žadatel toto ustanovení vykládal v souvislostech celé Směrnice přijaté právní úpravy. S poukazem na výše uvedené závěry proto přímý účinek Směrnice správní orgán I. stupně neshledal.

Z výše uvedených důvodů Městský soud v Praze žádost o poskytnutí informace dle ust. §15 odst. 1 InfZ ve spojení s § 118 c, 118 g zákona č. 304/2013 Sb., odmítl.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 16 odst. 1 InfZ ve spojení s § 83 odst. 1 SpŘ odvolat k Ministerstvu spravedlnosti ČR prostřednictvím Městského soudu v Praze, a to do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí.

Praha 26. říjen 2020

Mgr. Lukáš Strašák

vedoucí oddělení poskytování informací

z pověření předsedkyně Městského soudu v Praze